

2. Касян С. Я. Маркетинговий розподіл інноваційної продукції високотехнологічних підприємств на основі віртуального забезпечення та екологістики. *Економічний вісник НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»*. 2019. № 16. С. 326–339.

3. Касян С. Я., Шостек Д. Забезпечення цифрового інтегрування логістичних потоків між підприємствами в Україні і Польщі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Логістика*: збірник наукових праць / голова ред.-вид. ради Н. І. Чухрай. Львів: Вид. Львівської політехніки. 2018. № 892. С. 90–99.

4. Офіційний сайт компанії Millennium. URL: <http://millennium.dp.ua/ua/>

5. Офіційні відомості ТОВ «Малбі Фудз». URL: <https://clarity-project.info/edr/32998661>

6. Фінансова звітність ТОВ «Малбі Фудз» за 2021–2023 рр.

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ ІНІЦІАТИВ З ПІДТРИМКИ

Клочковський О. В.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: v.klochkovskiy@donnu.edu.ua

Актуальність проблеми. Через повномасштабне вторгнення у лютому 2022 року вітчизняний ринок праці зіткнувся з масштабними викликами. Війна стала причиною масового безробіття, закриття підприємств, значної руйнації виробничої та цивільної інфраструктури і вимушеної міграції населення. За офіційними даними Міністерства економіки України, рівень безробіття в країні перевищив 20 %. Значна кількість підприємств у південно-східній частині України припинили свою діяльність, що призвело до втрати робочих місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з дослідженнями НБУ та Світового банку, економіка України зазнала значного удару, внаслідок якого приблизно 30 % ВВП було втрачено у 2022 році. Галузями, що найбільше постраждали, є промисловість, енергетика, сільське господарство, будівництво та сфера послуг, зокрема готельний і ресторанний бізнес. Водночас сектор ІТ демонструє відносно стабільний розвиток завдяки можливостям для дистанційної роботи.

Водночас дослідження, проведені Міжнародною організацією праці (МОП), вказують на те, що найбільш постраждалими від війни є молодь, жінки та внутрішньо переміщені особи, які потребують додаткової підтримки у пошуку роботи та перекваліфікації.

Метою статті є дослідження проблем ринку праці в умовах війни та проведення аналізу національних і міжнародних ініціатив щодо вирішення цих проблем. Значну увагу буде приділено програмам, що допомагають масштабувати експорт української продукції та створюють нові можливості для підприємців.

Викладення основного матеріалу. Війна суттєво впливає на вітчизняний ринок праці, де спостерігаються значні коливання та зміни. Виклики невизначеності в умовах війни, звуження поля прикладання праці, його структурні та якісні

зміни, масштабні потоки вимушених переселенців і мобілізація поглибили проблеми у сфері зайнятості [1]. Скорочення робочих місць і масове безробіття суттєво вплинули на макроекономічну стабільність України. Втрата робочих місць у промисловому та інших секторах, а також міграція робочої сили за кордон призвели до зменшення доходів населення і, як наслідок, скорочення споживчого попиту. Це створило додаткове навантаження на соціальні фонди та бюджети місцевих органів влади, що змушує уряд шукати нові джерела підтримки для безробітних і переселенців.

Так, згідно з даними Міністерства економіки, великі обсяги внутрішньої міграції перемістили значну частину робочої сили до західних регіонів, де ринок праці вже перенасичений. Це вимагає розробки нових програм підтримки для стимулювання економіки та створення нових робочих місць. Крім макроекономічних, є і низка соціально-демографічних проблем, а саме:

1. Диспропорційність між попитом і пропозицією робочої сили: зокрема, у західних регіонах України попит на робочі місця перевищує кількість вакансій, що збільшує конкуренцію серед працівників і ускладнює працевлаштування для ВПО.

2. Міграція кваліфікованих працівників за кордон: згідно з оцінками ООН, понад 6 мільйонів українців виїхали з країни, що створює дефіцит кваліфікованої робочої сили в ключових галузях.

3. Необхідність перекваліфікації: багато переселенців мають кваліфікацію, яка не відповідає потребам локального ринку праці, тому виникає гостра потреба у навчальних програмах та перекваліфікації.

Враховуючи ситуацію, що склалася у площині вітчизняного ринку праці, український уряд та низка міжнародних організацій виступили з ініціативами, що покликані стабілізувати ситуацію. Програми розвитку, що реалізуються, насамперед спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу і створення нових робочих місць. Отже, наразі в Україні реалізуються такі успішні програми та проекти:

1. Урядовий проєкт «єРобота» передбачає надання українцям грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та навчання. Він спрямований на активізацію підприємницької діяльності та стимулювання створення робочих місць. Проєкт включає 6 грантових програм, зокрема українці зможуть отримати: мікрогранти для створення власного бізнесу; гранти для розвитку переробного підприємства; державне фінансування закладки саду; кошти для розвитку тепличного господарства; грант на реалізацію стартапу, зокрема і у сфері ІТ; кошти на навчання ІТ-спеціальностям. Отримати гранти можуть як підприємці-початківці, так і люди, що вже мають досвід у бізнесі. Подача заявки на грант здійснюється через портал Дія. Завдяки цій програмі підприємці отримають фінансову допомогу для

розвитку своїх бізнесів і створення нових робочих місць. У 2023 році ця програма забезпечила грантами понад 5 тисяч підприємців [2].

2. «UA Global: Etsy Start» – проєкт з підтримки мікро-, малого і середнього бізнесу, який допоможе підприємцям запустити або збільшити продажі на маркетплейсі товарів ручної роботи Etsy. У межах участі у «UA Global: Etsy Start» 500 українських підприємців будуть відібрані на конкурсній основі та пройдуть навчання зі створення онлайн-магазину на Etsy, а також отримують менторську підтримку з розвитку продажів та просування товарів на маркетплейсі. Проєкт спрямований на підтримку мікробізнесу з метою сприяння його прискореному зростанню до малого та середнього бізнесу. Він охоплює як підприємців, які не мають досвіду роботи з експортом, так і тих, котрі вже розпочали свій експортний шлях та прагнуть зростання, відкривши магазин на Etsy [3].

3. Дія.Освіта – національна едьютейнмент-освітня платформа актуальних знань та навичок, де кожен охочий може безоплатно здобути важливі знання заради власного ж успіху. Це проєкт, що стартував у 2020 році і був зосереджений на цифровій грамотності і цифрових навичках, маркетингу та підприємництва. Метою «Дія.Освіта» є новий суттєвий крок вперед не тільки у цифрових знаннях, а й загалом у навичках та вміннях, що є актуальними у сучасному світі. Це дає змогу підвищити конкурентоспроможність робочої сили та допомагає інтегрувати ВПО в нові професійні галузі [4].

Висновки. З огляду на ситуацію, що склалася, уряд і міжнародні партнери, працюють над стабілізацією ринку праці через впровадження програм перекваліфікації, підтримки малого та середнього бізнесу та допомоги внутрішньо переміщеним особам (ВПО). Програми, спрямовані на підтримку малого бізнесу та перекваліфікацію, відіграють ключову роль у відновленні економіки, створенні нових робочих місць і підвищенні конкурентоспроможності України на світовій арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Відновлення ринку праці в Україні в умовах війни: регіональні аспекти. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 04.03.2024. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsial-na-polityka/vidnovlennya-rynku-pratsi-v-ukrayini-v-umovakh-viyny-rehionalni>
2. eРобота. *Портал Дія*. URL: <https://erobota.diia.gov.ua/>
3. Одна із цілей Уряду – підтримка виходу бізнесу на нові ринки, – Юлія Свириденко. *Урядовий портал*. 20.09.2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/odna-iz-tsilei-uriadu-pidtrymka-vykhodu-biznesu-na-novi-rynky-iuliia-svyrydenko>
4. Освіта. *Портал Дія*. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/>